

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.11.2021
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2023
Avaldamismärge:	RT I, 21.09.2021, 4

Välja kuulutanud
Vabariigi President
17.09.2021 otsus nr 772

Põllumajandustoote ja toidu tarneahelas ebaausa kaubandustava tõkestamise seadus¹

Vastu võetud 14.09.2021

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala ja kohaldamisala

- (1) Käesolevas seaduses sätestatakse majandus- või kutsetegevuse tehing või tegu, mille ese on põllumajandustoote ja toit ning mida käesoleva seaduse tähenduses käsitatakse ebaausa kaubandustavana, mis on keelatud või mis on lubatud teatud tingimuste täitmise korral, sätestatakse need tingimused ning käesoleva seaduse täitmise üle teostatava riikliku ja haldusjärelevalve alused ja kord, samuti vastutus seaduse nõuete rikkumise eest.
- (2) Käesolevas seaduses ebaausa kaubandustava kohta sätestatud kohaldatakse ka põllumajandustoote ja toidu müüjale ostja pakutava või osutatava põllumajandustoote ja toidu müügiga otseselt seotud teenuse suhtes.
- (3) Käesolevat seadust kohaldatakse põllumajandustoote ja toidu ostja ning müüja suhtes, kes on asutatud või kelle elukoht on Euroopa Liidus.
- (4) Käesolevat seadust ei kohaldata ostja suhtes, kes ostab põllumajandustoodet ja toitu oma tarbeks.
- (5) Käesolevat seadust kohaldatakse põllumajandustoote ja toidu ostja ning müüja suhtes sõltumata nendevahelisi suhteid reguleeriva lepingu suhtes kohaldatavast õigusest.
- (6) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

2. peatükk Ebaaus kaubandustava põllumajandustoote ja toidu tarneahelas

§ 2. Ebaausa kaubandustava keeld

- (1) Ebaaus kaubandustava on keelatud.
- (2) Ebaaus kaubandustava käesoleva seaduse tähenduses on käesolevas seaduses sätestatud majandus- või kutsetegevuse tehing või tegu, mille ese on põllumajandustoote ja toit, mis on keelatud või mis on keelatud käesolevas seaduses sätestatud tingimuste täitmata jätmise korral.
- (3) Lubatud on üksnes käesolevas seaduses sätestatud ebaaus kaubandustava, kui põllumajandustoote ja toidu ostja ning müüja sõlmivad selleks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selge ja ühemõttelise kokkuleppe (edaspidi *tingimuslikult keelatud ebaaus kaubandustava*).

§ 3. Põllumajandustoode ja toit ning nende ostja ja müüja kohustuste täitmise korraldamise kohustus

(1) Põllumajandustoode ja toit käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas nimetatud toode või selles lisas nimetatud toode, mis on töödeldud toiduks samas lisas nimetatud toodet kasutades.

(2) Põllumajandustoote ja toidu ostja käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes ostab põllumajandustoodet ja toitu, sealhulgas valitsusasutus või valitsusasutuse hallatav asutus, kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus või ametiasutuse hallatav asutus või nende asutuste liit, avalik-õiguslik juriidiline isik või nende isikute liit.

(3) Müüja käesoleva seaduse tähenduses on isik, sealhulgas tootja- või tarnijaorganisatsioon või nende liit, kes müüb põllumajandustoodet ja toitu käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikule.

(4) Põllumajandustoote ja toidu juriidilisest isikust ostja või müüja seaduslik esindaja korraldab käesolevast seadusest juriidilisele isikule tulenevate kohustuste täitmise.

§ 4. Maksetähtajaga seotud keelatud ebaaus kaubandustava

(1) Müügilepingus ettenähtud põllumajandustoote ja toidu korrapärase tarnimise korral on keelatud ebaaus kaubandustava, mille kohaselt maksetähtaeg on pikem kui 30 päeva kokkulepitud tarneperioodi lõppemise päevast arvates või kõnealuse tarneperioodi eest makstava tasu kindlaksmääramise päevast arvates, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul on keelatud ebaaus kaubandustava, mille kohaselt maksetähtaja arvutamisel võetakse aluseks tarneperiood, mis on pikem kui üks kalendrikuu, sõltumata kokkulepitud tarneperioodi tegelikust pikkusest.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tarneperioodi eest makstava summa määrab kindlaks ostja, algab maksetähtaeg selle kokkulepitud tarneperioodi lõppemise päevast arvates, mille jooksul tarned on tehtud.

(4) Kui müügilepingus ei ole ette nähtud põllumajandustoote ja toidu korrapäraselt tarnimist, on keelatud ebaaus kaubandustava, mille kohaselt maksetähtaeg on pikem kui 30 päeva tarne päevast arvates või tarne eest makstava summa kindlaksmääramise päevast arvates, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem.

(5) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud tarne eest makstava summa määrab kindlaks ostja, algab maksetähtaeg tarne päevast arvates.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikeid 1 ja 4 ei kohaldata, kui:

1) ostja teeb makse koolikava raames Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), artikli 23 kohaselt;

2) ostja on tervishoiuteenuseid osutav avalik-õiguslik juriidiline isik, kes teeb makse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/7/EL hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (ELT L 48, 23.02.2011, lk 1–10) artikli 4 lõike 4 punkti b kohaselt;

3) ostja teeb müüjale makse veini valmistamiseks kasutatavate viinamarjade või kasutatava viinamarjavirde eest pikaajalise lepingu alusel, mis on sõlmitud enne 2019. aasta 1 jaanuari ning mille müügitehingute maksetingimused on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 164 kohaselt.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 4 sätestatud maksetähtaegade suhtes ei kohaldata võlaõigusseaduse §-s 82¹ sätestatud tasu maksmise kohustuse sissenõutavaks muutumise tähtaegu.

(8) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 4 sätestatud keeld ei välista ostja ja müüja võimalust leppida kokku väärtuse jaotamises Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 172a tähenduses.

(9) Käesolevas paragrahvis sätestatud keeluga vastuolus olev tehing või selle tingimus on tühine.

§ 5. Tarnega seotud keelatud ebaaus kaubandustava

(1) Ostjal on keelatud nõuda müüjalt tasu, mis ei ole seotud müüja põllumajandustoote ja toidu müügiga.

(2) Ostjal on keelatud nõuda müüjalt makseid põllumajandustoote ja toidu raiskumise või kao eest, kui see raiskumine või kadu ei ole toimunud müüja süül ning:

1) põllumajandustoote ja toidu raiskumine või kadu on toimunud ostja ruumides või

2) põllumajandustoote ja toidu omandiõigus on läinud üle ostjale.

(3) Ostjal on keelatud keelduda põllumajandustoote ja toidu ostmisest kui oma lepingulisest kohustusest nii lühikese etteteatamisajaga, mille puhul ei saa mõistlikult eeldada, et müüja leiab tootele muu turustus- või kasutusvõimaluse.

(4) Ostjal on keelatud ühepoolselt muuta neid põllumajandustoote ja toidu müügilepingu tingimusi, mis on seotud nimetatud toodete tarne või kohaletoimetamise sageduse, viisi, koha, aja või mahuga,

kvaliteedistandardite, maksetingimuste või hindadega või ostja pakutava või osutatava põllumajandustoote ja toidu müügiga otseselt seotud teenusega.

(5) Ostjal on keelatud jätta andmata müüjaga sõlmitud põllumajandustoote ja toidu müügilepingu tingimuste kohta kinnituskiri võlaõigusseaduse § 32 lõike 1 tähenduses, kui müüja on ostjalt kinnituskirja palunud.

(6) Käesoleva paragrahvi lõiget 5 ei kohaldata juhul, kui ostja on tulundusühistu või mittetulundusühing ning tehing hõlmab põllumajandustoodet ja toitu, mida müüja müüb tulundusühistule või mittetulundusühingule, mille liige ta on, kui asjaomase tulundusühistu või mittetulundusühingu põhikiri või selle alusel tehtud otsus sisaldab sätteid, millel on müügilepinguga sarnane mõju.

(7) Ostjal on keelatud ebaseaduslikult saada müüja ärisaladust ning seda kasutada või avaldada ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse § 5 tähenduses.

(8) Ostjal on keelatud ähvardada müüjat kaubanduslike survemeetmete rakendamisega või rakendada müüja vastu suunatud kaubanduslike survemeetmeid, kui müüja kasutab oma lepingust tulenevaid või seadusjärgseid õigusi, sealhulgas esitab taotluse ebaausa kaubandustava kohta või teeb uurimise käigus koostööd Konkurentsiametiga.

(9) Ostjal on keelatud nõuda müüjalt põllumajandustoote ja toidu müügiga seotud kliendikaebuse läbivaatamisega seotud kulude hüvitamist, kui kaebuse põhjus ei ole seotud müüja süüga.

(10) Käesolevas paragrahvis sätestatud keeluga vastuolus olev tehing või selle tingimus on tühine.

(11) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud kinnituskirja andmata jätmiseks loetakse ka ostja vaikimine või tegevusetus.

§ 6. Tingimuslikult keelatud ebaaus kaubandustava

(1) Kui põllumajandustoote ja toidu ostja ning müüja ei ole tarne tingimustes kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgelt ja ühemõtteliselt kokku leppinud, on põllumajandustoote ja toidu ostjal keelatud:

1) tagastada müüjale müümata jäänud põllumajandustoote ja toit ilma nende eest või nende kõrvaldamise eest maksmata;

2) nõuda müüjalt tasu põllumajandustoote ja toidu ladustamise, väljapanemise, kaubaloetellu lisamise või turul kättesaadavaks tegemise eest;

3) nõuda müüjalt müügiedenduse käigus müüdava põllumajandustoote ja toidu allahindluse kulude katmist;

4) nõuda müüjalt müüdava põllumajandustoote ja toidu turundamise kulude katmist;

5) nõuda müüjalt müüdava põllumajandustoote ja toidu turustamise kulude katmist;

6) nõuda müüjalt põllumajandustoote ja toidu müügiks kasutatavate müügialade kordaseadmise eest personalikulude katmist;

7) nõuda müüjalt üksnes teatud tüüpi, kuju ja suurusega veopakendi kasutamist, kui põllumajandustoote ja toidu käitlemist reguleerivas õigusaktis ei ole sätestatud teisiti.

(2) Kui põllumajandustoote ja toidu ostja ning müüja on kokku leppinud käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud ebaausa kaubandustava kasutamises, määrab müügiedenduse algatanud ostja enne selle algust kindlaks müügiedenduse ajavahemiku ning allahindlusega tellitava põllumajandustoote ja toidu eeldatava koguse.

(3) Kui põllumajandustoote ja toidu ostja ning müüja on kokku leppinud käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–6 nimetatud tasu maksmises ja müüja esitab ostjale sellekohase nõude, esitab ostja müüjale enne tarnimist kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ka hinnangulise maksesumma ühiku kohta või maksete koondsumma.

(4) Kui põllumajandustoote ja toidu ostja ning müüja on kokku leppinud käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2 ja 4–6 nimetatud tasu maksmises ja ostja esitab müüjale sellekohase nõude, esitab ta lisaks lõikes 3 nimetatud teabele müüjale kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ka hinnangulised kulud ja nende kulude põhjenduse.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimuslikult keelatud ebaausa kaubandustava kasutamise korral ilma nõuetekohase kokkuleppeta on tehing või selle tingimus tühine.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 nimetatud teabe esitamata jätmine toob kaasa nendes lõigetes nimetatud kokkuleppe tühisuse.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 nimetatud tehingu tingimuste puhul loetakse kokkulepe sõlmituks üksnes poolte kokkuleppel. Käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 nimetatud tehingu tingimustega nõustumuseks loetakse ka müüja vaikimine või tegevusetus.

3. peatükk

Riiklik ja haldusjärelevalve

§ 7. Riikliku ja haldusjärelevalve korraldus

(1) Riiklikku ja haldusjärelevalvet käesoleva seaduse täitmise üle teostab Konkurentsiamet.

(2) Konkurentsiamet võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitse seaduse §-des 30–32 ja 49–51 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid samas seaduses sätestatud alusel ja korras.

§ 8. Ettekirjutus ebaausa kaubandustava ohu korral

(1) Konkurentsiamet võib edasilükkamatul juhul panna ostjale või müüjale ettekirjutusega kohustuse teha ettekirjutuses nõutav tegu või hoiduda selle tegemisest, kui Konkurentsiametile teadaolevalt esineb tõsise ja korvamatu kahju tekkimise oht käesoleva seaduse §-des 4–6 sätestatud keelu rikkumise tõttu.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ettekirjutus kehtib ainult nii kaua, kui see on ohu tõrjumiseks vältimatult vajalik.

§ 9. Sunniraha määr

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär füüsilisele isikule 600 eurot ja juriidilisele isikule 100 000 eurot.

§ 10. Taotlus

(1) Ebaausa kaubandustava üle riikliku või haldusjärelevalve algatamise taotluse võib Konkurentsiametile esitada:

- 1) müüja;
- 2) tootjaorganisatsioon või tulundusühistu oma liikme nimel;
- 3) müüjaorganisatsioon;
- 4) käesoleva lõike punktis 2 või 3 sätestatud organisatsioonide liit oma liikme või organisatsioonide liidu liikmeks oleva liikme nimel;
- 5) muu organisatsioon, kes tegutseb mittetulundusühinguna ja kellel on õigustatud huvi esindada müüjat.

(2) Konkurentsiametile esitatav taotlus on kirjalik ja selles märgitakse haldusmenetluse seaduse § 14 lõikes 3 nimetatud andmed.

(3) Konkurentsiamet võib taotluse esitaja põhjendatud taotluse alusel tunnistada taotluse esitaja nime ja muu teabe teisele isikule avaldamisele mittekuuluvaks.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud avaldamisele mittekuuluv teave jäetakse avalikustamisele kuuluvate otsuste ja ettekirjutuste tekstist välja.

§ 11. Taotluse läbi vaatamata jätmine

Konkurentsiamet jätab ebaausa kaubandustava üle riikliku või haldusjärelevalve algatamiseks esitatud taotluse läbi vaatamata, kui:

- 1) taotlus on ilmselgelt põhjendamatu;
- 2) taotluse lahendamine ei kuulu Konkurentsiameti pädevusse;
- 3) taotluse esitajat ei ole võimalik taotluses esitatud teabe põhjal tuvastada;
- 4) taotluse esitaja ei vasta käesoleva seaduse § 10 lõikes 1 sätestatule.

§ 12. Menetluse lõpetamine

Konkurentsiamet võib ebaausa kaubandustava üle riikliku või haldusjärelevalve algatamiseks esitatud taotluse menetlemise lõpetada, kui:

- 1) ostja tegevuses puuduvad käesoleva seaduse rikkumise tunnused;
- 2) samas asjas on alustatud väärteomenetlus;
- 3) taotluse esitaja on oma taotluse tagasi võtnud ning menetluse lõpetamine ei kahjusta kolmanda isiku õigusi;
- 4) sama asi on teise liikmesriigi nõuete täitmise eest vastutava asutuse menetluses või samas asjas on teinud otsuse teise liikmesriigi nõuete täitmise eest vastutav asutus;
- 5) ostja on lõpetanud menetluse esemeks oleva tegevuse ning puudub vajadus teha ettekirjutus;
- 6) taotluse esitaja on taotluses märkinud, et tema nimi ja käesoleva seaduse § 10 lõikes 3 nimetatud muu teave ei kuulu teisele isikule avaldamisele, kuid menetluse tulemusena tehtavast otsusest võib nimetatud teave nähtuda.

§ 13. Koostöö Euroopa Liidus

- (1) Konkurentsiamet teeb ebaausa kaubandustava tõkestamiseks koostööd Euroopa Liidu liikmesriikide määratud ebaausa kaubandustava tõkestamise eest vastutavate asutustega ja Euroopa Komisjoniga.
- (2) Konkurentsiamet avaldab oma veebilehel aruandena teabe ebaausa kaubandustava üle eelmisel aastal algatatud ja lõpetatud riikliku ja haldusjärelvalve kohta, arvestades käesoleva seaduse § 10 lõikes 4 sätestatud. Teave sisaldab kokkuvõtet menetluse sisust, tulemustest ja tehtud otsustest.
- (3) Konkurentsiamet esitab iga aasta 15. märtsiks Euroopa Komisjonile aruande käesoleva seaduse nõuete kohaldamise ja nende täitmise tagamise kohta.

4. peatükk Vastutus

§ 14. Ebaausa kaubandustava keelu rikkumine

- (1) Maksetähtajaga või tarnega seotud ebaausa kaubandustava keelu rikkumise eest, samuti tingimuslikult keelatud ebaausa kaubandustava kasutamise eest ilma nõuetekohase kokkuleppeta – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.
- (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

§ 15. Menetlus

- (1) Käesolevas seaduses sätestatud väärtegade aegumistähtaeg on kolm aastat.
- (2) Käesolevas seaduses sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Konkurentsiamet.

5. peatükk Rakendussätted ja järelhindamine

§ 16. Seaduse nõuetele mittevastava lepingu seaduses sätestatuga kooskõlla viimine

- (1) Enne käesoleva seaduse jõustumist sõlmitud põllumajandustoote ja toidu müügileping viiakse käesoleva seadusega kooskõlla 12 kuu jooksul selle Riigi Teatajas avaldamise kuupäevast arvates. Käesoleva seadusega kooskõlla viimata müügileping või selle tingimus, mis on käesoleva seadusega vastuolus, on tühine.
- (2) Kui ostja soovib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lepingu käesoleva seadusega kooskõlla viia, teeb ta müüjale lepingu muutmiseks ettepaneku ja annab müüjale mõistliku tähtaja ettepaneku vastuvõtmiseks või sellest keeldumiseks. Kui müüja tähtaja jooksul oma otsusest ei teata, loetakse leping muudetuks.
- (3) Kui müüja keeldub lepingu muutmisest, on ostjal õigus müüjaga sõlmitud leping lõpetada.
- (4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud leping ei ole sõlmitud kirjalikus vormis, esitab ostja müüjale kinnituskirja ja annab mõistliku tähtaja sellega nõustumiseks või mittenõustumiseks. Kui müüja tähtaja jooksul ei teata, et ta ei nõustu kinnituskirjas sisalduvate tingimustega, loetakse need lepingu tingimusteks.
- (5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustust, tähtaega ja tagajärge kohaldatakse ka põllumajandustoote ja toidu ostjaks oleva tulundusühistu või mittetulundusühingu põhikirja või selle alusel tehtud otsuse suhtes, mis sisaldab tema liikmeks oleva müüja kohta käesoleva seadusega vastuolus olevaid sätteid.

§ 17. Seaduse järelhindamine

Maaeluministeerium analüüsib 2025. aasta 31. detsembriks käesoleva seaduse rakendamise mõju ja tulemuslikkust.

§ 18. Võlaõigusseaduse muutmise

Võlaõigusseaduse § 82¹ täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Käesolevas paragrahvis sätestatud maksetähtaegu ei kohaldata põllumajandustoote ja toidu tarneahelas ebaausa kaubandustava tõkestamise seaduse § 4 lõigetes 1 ja 4 sätestatud kokkuleppe suhtes.”.

§ 19. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2021. aasta 1. novembril.

¹Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/633, mis käsitleb põllumajandustoodete ja toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid (ELT L 111, 25.04.2019, lk 59–72).

Jüri Ratas
Riigikogu esimees